
RIP VAN WINKLE

AF

WASHINGTON IRVING

ÖFVERSÄTTNING AF ELISABETH CARLSON

MED ILLUSTRATIONER AF

ARTHUR RACKHAM, A. R. W. S.

STOCKHOLM

P. A. NORSTEDT & SÖNERS FÖRLAG

Rip vaknar upp. »Det är inte möjligt». tänkte han. »att jag har sofvit här hela natten . . . . Ack, den flaskan, den otäcka flaskan! Hvad skall jag hitta på till ursäkt för fru van Winkle?»

Rip van Winkle

Förord till den elektroniska utgåvan

Under arbete...

INLEDNING.

Följande saga har blifvit funnen bland Diedrich Knickerbockers efterlämnade papper. Han var en gammal herre från New York, som mycket intresserade sig för provinsens holländska historia och för seder och bruk bland de ursprungliga nybyggarnes afkomlingar. Sina historiska forskningar gjorde han emellertid mindre i böcker än bland människorna, ty de förra ärosorgligt knapphändiga i fråga om hans älsklingsämnen, hvaremot de gamla byamännen och ännu mer deras hustrur befunnos äga en rikedom på dessa för verklig historia så ovärderliga sägner och sagor. Så snart han påträffade en genuint holländsk familj, som lefde tillbakadraget i sin hemtrefliga landtgård med det låga taket under en lummig sykomor, betraktade han den därför som en liten åldrig bok med knäppen och studerade den ifrigt som en bokmal.

Resultatet af alla dessa forskningar blef en historia om provinsen under de holländska styresmännens tid, hvilken han gaf ut för några år sedan. Åsikterna ha varit delade beträffande det litterära värdet af hans arbete, hvilket, om jag skall säga sanningen, ej är ett grand mer än det allra nödvändigaste. Dess hufvudsakliga förtjänst är enytterlig noggrannhet, en egenskap som visserligen i början något betviflades men sedan blifvit till fullo ådagalagd; nu är det införlifvadt med alla historiska samlingar såsom varande en källskrift af oomtvistligt värde.

Den gamle herrn dog kort efter sedan boken kommit ut; och nu, sedan han är död och borta, kan det ej synnerligen skada hans minne, om jag säger, att han kunde användt sin tid mycket bättre på mera behöfliga arbeten. Men han var nu en gång sådan, att han ville rida sin fåle på egna vägar; och fast den emellanåt sparkade upp dammet i ögonen på hans grannar och sårade en och annans känslor, så är det »mera i sorg än i vrede», som hans misstag och dårskaper nu ihågkommas, och man börjar misstänka, att han aldrig hade för afsikt att såraeller kränka. Men hur mycket eller litet hans minne än må gälla inför kritiken, säkert är, att det hålles kärt af många

människor, hos hvilka det är godt att stå väl anskrifven, särskildt af en del finbagare, som gått så långt, att de stämplat hans bild på sina nyårskakor och därmed förskaffat honom utsikten till odödlighet, ungefär som genom prägeln på en Waterloo-medalj eller en Drottning Annas tvåstyfver.

RIP VAN WINKLE

Den som gjort en färd uppför Hudsonfloden kommer säkert ihåg Kaatskillbergen. De äro en lösryckt gren af Apalachernas stora familj och synas i väster om floden, där de resa sig till en väldig höjd och dominera den omgifvande nejden. Hvarje ny årstid, hvarje väderskifte, ja hvarje timme på dagen förlänar åtdessa berg nya trolska färgskiftningar och former, och de anses af alla kvinnfolk, från när och fjärran, som ofelbara barometrar. När det är klart och stadigt väder, äro de höljda i blått och purpur och afteckna sina djärfva konturer mot den klara aftonhimmeln; men ibland, då det öfriga landskapet är molnfritt, draga de en hätta af gråa dunster öfver sina toppar, hvilka af den nedgående solens sista strålar öfvergjutas med en skimrande glöd lik en gloria.

Vid foten af dessa sagoberg har den resande kanske lagt märke till den lätta röken, som ringlar sig upp från en by, hvars spåntak skymta fram mellan träden, just där höglandets blåa toner öfvergå till det närmare liggandelandskapets gröna färg. Det är en liten, mycket, mycket gammal by, som grundlagts af några af de tidigaste holländska nybyggarne i provinsen, alldeles i början af den hedervärde Stuyvesants regemente — frid öfver hans minne! — och ännu för ett eller annat år sedan såg man några af de ursprungliga nybyggena — gafvelhus af små, från Holland medtagna gula tegel, med gallerfönster och väderflöjel på taket.

Just i den byn och i ett af de nämnda husen — hvilket, om jag skall vara fullt sanningsenlig, var ytterligt förfallet — bodde för många år sedan, medan landet ännu var en brittisk provins, en enfaldig och beskedlig man, som hette Rip van Winkle. Han var ättling af de van Winklar, som på PetterStuyvesants ridderliga tid spelat en så tapper roll och som varit denne följaktiga vid belägringen af Port Christina. Han hade emellertid föga ärft af sina förfäders krigarlynne. Jag har redan nämnt, att han var enfaldig och beskedlig; därtill var han en god granne och en lydig äkta man, som stod grundligt under toffeln. Kanske var det denna senare omständighet han hade att tacka för detta milda sinne, som tillvann honom en så allmän popularitet, ty de män, som visa sig som mest tjänstaktiga och medgörliga, äro ofta de som hemma äro under en argbiggas tuktan. Deras lynne har förmodligen blifvit böjligt och smidigt i de husliga pröfningarnas brinnande ugn; ingen predikan i världen går upp emot ensparlakansläxa, när det gäller att lära någon tålamodets och undergifvenhetens dygder. En trätgirig hustru kan därför i vissa afseenden betraktas nästan som en välsignelse; i så fall var Rip van Winkle trefaldt välsignad.

Säkert är, att han stod mycket väl hos alla byns kvinnor, hvilka, som vanligt är bland det täcka könet, togo hans parti i alla husliga tvister; och när de under sina pratstunder om aftnarna afhandlade de där ämnena, lade de ofelbart all skuld på fru van Winkle. Och barnen i byn skreko af glädje, bara han kom i deras närhet. Han var med om deras lekar, han gjorde leksaker åt dem, han lärde dem att springa med pappersdrakar och leka med marmorkulor, och han berättadelånga historier om spöken och trollpackor och indianer. Och var han ute på språng i byn, så hade han alltid en hop barn omkring sig, som hängde honom i rockskörten, klängde på hans rygg och alldeles ostraffadt spelade honom tusende spratt. Och det fanns inte en hund i hela trakten, som skällde på honom.

Rips stora karaktärsfel var en oöfvervinnelig motvilja mot allt slags nyttigt arbete. Det kunde icke komma sig af bristande ihärdighet och tålamod; ty han kunde sitta dagen lång på en våt klippa med ett metspö så långt och så tungt som en tatarisk lans och fiska utan att knota, om han också ej blef uppmuntrad med ett enda napp. Han kunde med sin fågelbössa på axelntraska i timtal genom skogar och mossar, uppför höjder och ned i dalar — för att skjuta några ekorrar eller skogsdufvor. Aldrig nekade han en granne att hjälpa honom med äfven det styfvaste arbete, och vid alla landtliga fester, då man kom tillsammans för att skala majs eller bygga stengärdsgårdar, var han bland männen den främste i hela grannskapet Dessutom brukade byns kvinnor låta honom uträtta deras

ärenden och hjälpa dem med hvarjehanda små göromål, som deras mindre tjänstaktiga män inte ville besvära sig med. Med ett ord, Rip var färdig att sköta alla sysslor utom sin egen; men att göra nytta hemma och hålla sin gård i ordning — det var honom omöjligt.Ja, han förklarade det lönlöst att arbeta på sin egen gård, det var alldeles förhäxadt, det där lilla jordstycket, allting gick på tok där — och gjorde det, utan att han rådde för det Hans staket voro alltid fallfärdiga; hans ko gick antingen vilse eller in i kållandet; ogräset växte alltid fortare på hans fält än någon annanstädes; regnet var särskildt angeläget om att störta ned, just när han hade göra utomhus, så att, fastän hans fäderneärfda gods under hans vård hade smält ihop tunnland efter tunnland, tills det knappt återstod mer än en liten lapp med majs och potatis på, så var det den mest vanskötta gården i hela trakten. Och hans barn voro så trasiga och så vilda, som om de inte hade några föräldrar. SonenRip, en afbild af honom själf, lofvade att jämte sin fars gamla kläder också ärfva hans vanor. Man såg honom för det mesta lik en fölunge hänga sin mor i hälarna, utstyrd i ett par af faderns aflagda vidbyxor, som han hade mycket bestyr med att hålla upp, liksom en fin dam håller upp sitt släp i regnigt väder.

Rip van Winkle hörde emellertid till de lyckliga dödliga, som med sitt besynnerliga men fogliga lynne taga världen lätt, äta hvitt eller svart bröd, beroende på hvilket som kostar minsta omtanke och möda, och som hellre svälta på en tioöring än arbeta för tjugu kronor. Om han fått vara i fred, skulle han ha slagit dank hela sitt lif och känt sig fullkomligt nöjd; men hans hustru tutade honom jämt i öronen, hur latoch slarfvig han var och hur han lät de sina bli utfattiga. Morgon, middag och kväll var hennes tunga oaflåtligen i gång, och hvad han än sade eller gjorde, så framkallade det en ström af huslig vältalighet. Rip hade bara ett sätt att svara, när han blef så där uppläxad, och det hade genom träget bruk blifvit en vana. Han ryckte på axlarna, skakade på hufvudet, såg upp men sade ingenting. Detta hade dock alltid till följd ett nytt ordflöde från hustrun, så att han var glad att få smita undan och hålla sig utanför husknuten — den enda sidan af huset, som i själfva verket en stackars kujonerad äkta man kan kalla sin.

Rips ende anhängare i hemmet var hans hund Ulf, som var lika mycketkujonerad som husbonden; ty fru van Winkle betraktade dem som likadana latmaskar båda två och såg snedt på Ulf såsom varande orsaken till att hans herre så ofta var ute på villande stig. I alla förhållanden, som anstodo en hederlig hund, var han modig som trots något djur, som genomströfvade skogarna; men hvilket mod kan väl bestå inför en kvinnotungas aldrig upphörande gräsligheter? Som Ulf kom inom dörren, var morskheten borta: med svansen släpande på marken eller indragen mellan benen, en djupt olycklig min och månget sneglande ögonkast på fru van Winkle smög han omkring i rummet, färdig att vid första rörelse med sopkvasten eller skopan rusa på dörren under jämmerligt tjutande.Det blef svårare och svårare tider för Rip van Winkle under loppet af deras äktenskapliga lif; ett kärft lynne veknar ej med åren, och en skarp tunga är det enda eggjärn som blir hvassare af att ständigt vara i bruk. Länge nog plägade han, när han drifvits ut från hemmet, trösta sig med att besöka ett slags ständig klubb af vise, filosofer och andra af byns lättingar, hvilken höll sina sammanträden på en bänk utanför ett litet värdshus, på hvars skylt man såg ett rödblommigt porträtt af Hans Majestät konung Georg den tredje. Här kunde de om sommaren sitta och slöa hela Guds långa dag, hålla på med byskvaller eller berätta ändlösa, långtrådiga historier om ingenting. Men det skulle varit pengar värdt för enstatsman att ha hört de djupsinniga diskussioner, som ibland utspunno sig, när de händelsevis kommit öfver en gammal tidning, som af någon resande i förbifarten blifvit kvarlämnad. Hur högtidligt de då lyssnade till innehållet, som med släpande röst upplästes af Derrick van Bummel, skolläraren, en duktig och kunnig liten karl, som icke lät sig förbluffas af ens de allra längsta ord som finnas i lexikonet; och med hvilken vishet de afhandlade politiska händelser, som ägt rum några månader förut!

Denna juntas åsikter behärskades helt och hållet af Nikolaus Vedder, en af byns patriarker och ägare af värdshuset, utanför hvars dörr han satt från morgon till kväll utan att flytta sigmer än nätt och jämt så mycket, att han undvek solen och höll sig i skuggan af ett stort träd — hvarför också grannarne på hans rörelser kunde läsa hvad tiden led lika säkert som på en solvisare. Han hördes visserligen sällan tala utan rökte sin pipa oafbrutet. Men hans anhängare — ty hvarje stor man har sina anhängare — förstodo honom fullkomligt och visste, hur de skulle få reda på hans åsikter. När något af det som lästes eller berättades misshagade honom, sågs han röka väldeligen och skicka ut korta, täta, ursinniga bloss. Men när han var belåten, insöp han röken långsamt och stilla

och blåste ut den i lätta, fridsamma moln; någon gång tog han pipan från munnen och lät den doftande röken ringla framomkring näsan, under det han helt allvarsam nickade till tecken på att han skänkte sitt fulla gillande.

Till och med från denna trygga hamn blef den olycklige Rip slutligen utjagad af sin grälsjuka hustru, som plötsligt slog ned midt i den lugna församlingen och utöste hånfulla ord öfver deltagarne; inte ens Nikolaus Vedders höga person var fredad för denna förskräckliga megäras djärfva tunga utan fick rent af mottaga beskyllningar för att uppmuntra hennes man i hans lättjefulla vanor.

Stackars Rip var till sist nästan drifven till förtviflan; och hans enda utväg att undgå arbetet i jorden och sin hustrus beskärmanden var att med bössan i hand vandra till skogs. Iblandslog han sig ned vid foten af ett träd och delade med sig af innehållet i ränseln till Ulf, med hvilken han sympatiserade såsom med en olyckskamrat. »Stackars Ulf», sade han då, »din matmor låter dig minsann lefva ett riktigt hundlif; men bry dig inte om det, min gosse, så länge jag lefver, skall du inte sakna en vän som står på din sida!» Ulf viftade med svansen och blickade bekymrad in i sin herres ögon; om hundar kunna känna medlidande, så tror jag sannerligen, att han af hela sitt hjärta besvarade den känslan.

På ett af dessa långa ströftåg hade Rip en vacker höstdag utan att märka det klättrat upp till en af de högsta delarna af Kaatskillbergen. Han var ute på sin favoritjakt, att skjutaekorrar, och de stilla, ödsliga nejderna hade genljudit och åter genljudit af skotten från hans bössa. Flämtande och uttröttad kastade han sig sent på eftermiddagen ned på en grön, med fjällväxter öfvervuxen klippafsats, som sköt ut öfver ett bråddjup. Mellan de glesnande träden kunde han se ut öfver hela låglandet, som miltals utgjordes af skog. På afstånd såg han, djupt, djupt under sig, den ståtliga Hudson, stilla men majestätisk i sitt lopp, med reflexen af en purpursky eller seglet af en långsamt framskridande bark hvilande vid dess glasskimrande barm, såg den till sist försvinna i de blånande fjällvidderna.

På den andra sidan blickade han ned i en djup klyfta, vild, ödslig ochskroflig, hvars botten var fylld af block och stenar, som rasat ned från de öfverhängande klipporna, och blott svagt belyst af ett skimmer från den nedgående solens strålar. En god stund låg Rip och njöt af denna syn, det led mot aftonen, bergen begynte kasta sina långa blåa skuggor ut öfver dalarna; han såg att det skulle bli mörkt, långt innan han kunde hinna ned till byn, och han drog en tung suck vid tanken på det gräsliga möte som väntade honom med fru van Winkle.

Just som han skulle börja nedstigandet, hörde han på något afstånd en skallande röst: »Rip van Winkle! Rip van Winkle!» Han såg sig omkring men kunde icke upptäcka något annatän en kråka på sin ensliga färd öfver fjällen. Han tänkte, att det var bara inbillning, och vände sig om igen för att gå utför berget, då han än en gång fick höra samma rop ljuda genom den stilla aftonluften: »Rip van Winkle! Rip van Winkle!» hvarvid Ulf med håren på ända och ett doft morrande smög sig intill sin herre och ängsligt tittade ned åt klyftan. Rip kände sig gripen af en obestämd fruktan; han kastade ängsliga blickar åt samma håll och fick då se en underlig figur komma långsamt knogande uppför klipporna, böjd under bördan af något som han bar på sin rygg. Helt förvånad öfver att se någon mänsklig varelse på denna öde och otillgängliga plats, tänkte han emellertid, att det var någon afbygdens folk, som behöfde hans hjälp, och skyndade sig därför ned.

Vid närmare påseende förvånades han ännu mer öfver främlingens besynnerliga utseende. Det var en liten, bredaxlad gubbe med tjockt, yfvigt hår och gråsprängdt skägg. Hans dräkt var enligt gammalholländskt snitt — en klädesjacka med läderskärp om lifvet, flera par byxor, de yttersta oerhördt vida, prydda med knapprader utefter sidorna och hoprynkade vid knäna. På axeln bar han en väldig kagge, som tycktes vara fylld med någon vätska, och gjorde tecken åt Rip, att han skulle komma och hjälpa honom med bördan. Ehuru en smula misstänksam och rädd för den nya bekantskapen, efterkom Rip dennaönskan med sin vanliga glädtighet; så turade de om att bära och klättrade upp genom ett slags trång ränna, tydligen den uttorkade bädden af en fjällbäck. Under uppstigandet hörde Rip alltemellanåt ett långt utdraget dånande, likt åskans mullrande på afstånd, rulla fram ur en djup ravin eller snarare rämna mellan höga klippor, mot hvilken deras knaggliga stig ledde. Han stannade ett ögonblick, men så tänkte han, att det var ett smattrande regn, en af de häftiga men hastigt öfvergående åskskurar, som äro så vanliga uppe bland bergen, och gick vidare. Genom ravinen kommo de till en

håla, liksom en liten amfiteater, omgifven af bråddjup, öfver hvilkas lodräta branterträden sköto ut sina grenar, så att man endast kunde uppfånga en och annan skymt af det blåa himlahvalfvet och den strålande aftonrodnaden. Under hela tiden hade Rip och hans följeslagare knogat på utan att säga något; ty ehuru den förre högeligen förundrade sig öfver att det kunde vara någon mening i att bära en brännvinskagge upp i dessa vilda berg, så var det likväl någonting besynnerligt och ofattligt hos den okände, som injagade skräck och förbjöd all förtrolighet.

Väl inne på amfiteatern möttes de af nya märkliga ting. På en jämn fläck i midten var ett sällskap underliga kurrar, som slogo käglor. De voro klädda efter ett besynnerligtutländskt mod; somliga hade kort rock, andra tröja med en lång knif i bältet, och de flesta hade väldiga byxor liknande dem hans ledsagare bar. Deras ansikten voro också egendomliga: en hade stort skägg, bredt ansikte och små grisögon; på en annan bestod hela ansiktet nästan bara af näsa, öfver hvilken syntes en hvit sockertoppshatt, prydd med en liten röd tuppfjäder. Alla hade de skägg, af olika färg och form. En af dem tycktes vara befälhafvare. Det var en tjock och fet gammal herre med ett väderbitet ansikte; han hade väst och rock med snörmakerier på, bredt bälte och gehäng, högkullig hatt med plym, röda strumpor och högklackade skor med rosetter. Hela gruppen påminde Ripom figurerna på en gammal flamländsk målning, som fanns i förmaket hos Dominie van Shaick, byns präst, och som kommit öfver från Holland i nybyggets första tider.

Det allra konstigaste med dem tyckte Rip var, att fastän de tydligen roade sig, så var det med ett oföränderligt allvarligt ansiktsuttryck och under en rent af mystisk tystnad — aldrig någonsin hade han sett ett lekande sällskap så melankoliskt Det enda afbrottet i den rådande tystnaden var klotens rullande, som gaf eko bland bergen, så att det lät som brakande åskknallar.

När Rip och hans följeslagare nalkades, upphörde de plötsligt med sitt spel och stirrade på honom med en blick så stel som en marmorbilds ochett uttryck så matt och så besynnerligt, att hans hjärta stannade och benen skakade så att knäna slogo ihop. Hans följeslagare tömde nu kaggens innehåll på stora flaskor och vinkade åt honom, att han skulle bjuda omkring åt det öfriga sällskapet. Han lydde med fruktan och bäfvan; de drucko däraf i stora klunkar under djup tystnad och återvände sedan till sitt spel.

Småningom stillade sig Rips oro och fasa. Han till och med vågade — när intet öga var fästadt på honom — att smaka på drycken, som föreföll att vara en utmärkt holländsk genever. Han var af naturen en törstig själ och kände sig snart frestad att dricka en gång till. Den ena klunken tog den andra, och han förnyade såofta sina besök hos flaskan, att han till sist blef alldeles redlös, det svindlade för ögonen på honom, hufvudet sjönk ned, och han föll i en djup sömn.

När han vaknade, befann han sig på den gröna afsats, där han först varseblifvit den gamle mannen i klyftan. Han gnuggade sig i ögonen — det var morgon och strålande solsken. Fåglarna hoppade och kvittrade bland buskarna, och örnen kretsade stolt öfver hans hufvud, högt uppe i den rena fjälluften. »Det är då säkert», tänkte Rip, »att jag inte har sofvit här hela natten.» Han återkallade i minnet händelserna före hans insomnande. Den underlige mannen med brännvinskaggen — bergsklyftan — den vilda klipphålan — de dystrakägelspelarne — flaskan — »Ack, den flaskan, den otäcka flaskan!» tänkte Rip. »Hvad skall jag hitta på till ursäkt för fru van Winkle?»

Han såg sig omkring efter sin bössa, men i stället för den rena, väl oljade fågelbössan fann han bredvid sig ett gammalt flintlåsgevär med alldeles rostig pipa, låset söndrigt och kolfven maskstungen. Han misstänkte nu, att de allvarliga bråkmakarne i berget hade spelat honom ett spratt och tagit ifrån honom hans bössa, sedan de narrat honom att taga sig för mycket till bästa. Ulf hade också försvunnit, men han kunde nu ha sprungit efter en ekorre eller en rapphöna. Han hvisslade på honom och ropade hans namn, men allt förgäfves; ekotupprepade hans hvissling och hans rop, men ingen hund stod till att upptäcka.

Han beslöt att återvända till den plats, där föregående aftons upptåg ägt rum, och, om han träffade på någon af sällskapet, fråga efter sin hund och sin bössa. När han steg upp för att gå, kände han sig styf i lederna och ej alls vid sin vanliga vigör. »De här fjällbäddarna äro inte bra för mig», tänkte Rip; »om jag för den här lilla rolighetens skull får ligga i reumatisk värk, så får jag allt en glad tid tillsammans med fru van Winkle.» Med en viss svårighet lyckades han komma ned i klyftan. Han fann rännan, uppför hvilken han och hans följeslagare

hade vandrat aftonen förut; men till sin förvåningmärkte han, att en fjällbäck nu skummade där utför, hoppande från klippblock till klippblock och fyllande dalgången med sitt muntra sorlande. Han lyckades emellertid knoga uppför dess sidor, under det han mödosamt banade sig en väg genom täta snår af björk, sassafras och hassel, emellanåt snafvande, omsnärjd af de vilda vinrankorna, som snodde sig fast och klängde från träd till träd och bildade liksom ett nätverk på hans stig.

Slutligen kom han fram till den plats, där ravinen genom klipporna mynnat ut i amfiteatern; men icke ett spår af någon sådan öppning fanns nu kvar. Berget bildade en hög, ogenomtränglig mur, öfver hvilken forsen i yrande skum störtade ned i en bredoch djup bassäng, svart af skuggorna från den omgifvande skogen. Här måste således den stackars Rip stanna. Återigen ropade han och hvisslade på sin hund; det enda svar han fick var kraxandet från en svärm kråkor, hvilka roade sig med att högt uppe i luften, kretsa omkring ett förtorkadt träd, som sköt ut öfver en solbelyst afgrund, och hvilka, trygga i känslan af sin upphöjda ståndpunkt, tycktes hånfullt se ned på den arme mannens bryderi. Hvad var att göra? Det led fram på förmiddagen, och Rip, som ej fått någon frukost, kände sig alldeles uthungrad. Det grämde honom att nödgas lämna hund och bössa åt sitt öde; han fasade för mötet med sin hustru; men att svälta här uppe i bergen, det stod han ejut med. Han skakade på hufvudet, hängde det rostiga flintlåsgeväret öfver axeln och styrde med hjärtat fullt af ångest och bäfvan sina steg mot hemmet

När han kom i närheten af byn, mötte han en del folk, men inga som han kände, hvilket förvånade honom en smula, eftersom han trodde att han var bekant med hvarenda människa i hela trakten. Och deras klädedräkt var af ett olika snitt mot det som han var van vid. De stirrade alla på honom med samma förvåning, och för hvar gång de tittade ditåt, ströko de sig utan undantag om hakan. Denna ständigt återkommande gest narrade Rip att ofrivilligt göra så med, hvarvid han till sin stora öfverraskning fannatt hans skägg hade blifvit en fot långt!

Han var nu i byns utkant. En hop främmande barn sprungo honom i hälarna, skränade efter honom och pekade på hans gråa skägg. Och hundarna, af hvilka han icke igenkände en enda såsom en gammal bekant, skällde på honom, när han gick förbi. Till och med byn själf var förändrad; den var större och folkrikare. Där funnos rader af hus, som han aldrig förr hade sett, och de som varit hans vanliga tillhåll voro försvunna. Främmande namn öfver dörrarna, främmande ansikten i fönstren — allting var främmande. Han greps nu af onda aningar, började undra, om ej både han själf ochvärlden rundtomkring honom voro förtrollade. Alldeles säkert var detta hans födelseby, som han lämnat dagen förut bara. Där stodo Kaatskillbergen, där borta flöt den silfverglänsande Hudson, där låg hvarenda kulle och hvarenda dal precis så, som det alltid hade varit. Rip var mäkta förbryllad. »Den där flaskan förra natten», tänkte han, »den har riktigt gjort mitt stackars hufvud virrigt!»

Det var ej utan svårighet han hittade vägen till sitt eget hus, som han närmade sig med stum fasa, i hvarje ögonblick väntande att få höra fru van Winkles gälla röst Han fann huset alldeles förfallet — taket instörtadt, fönsterrutorna krossade och dörrarna hängande snedt på sina hakar.En utsvulten hund, som liknade Ulf, smög omkring där. Rip ropade hans namn, men den byrackan morrade, visade tänderna och gick förbi. Det var verkligen ett ovänligt afvisande. »Min egen hund», suckade stackars Rip, »har glömt mig!»

Han gick in i huset, som fru van Winkle — det måste erkännas — alltid hållit putsadt och fint. Det var tomt och öfvergifvet, tydligen helt och hållet öfvergifvet. Denna ödslighet bortjagade alla äktenskapliga farhågor — han ropade högt på hustru och barn; de öde rummen genljödo för ett ögonblick af hans stämma, så blef allt åter tyst.

Han skyndade nu vidare bort till sitt gamla stamhåll, byvärdshuset —men det var också borta. På dess plats stod en lång, skröplig träbyggnad med stora, gapande fönster, af hvilka flera voro sönderslagna och tillstoppade med gamla hattar och underkjolar, och öfver dörren var måladt: »Hotell Union, ägare Jonathan Doolittle.» I stället för det stora trädet, som skänkte sin skugga åt det fridfulla lilla holländska värdshuset förr i världen, var nu upprest en hög, kal stång med någonting på toppen, som liknade en röd nattmössa, och från den svajade en flagga, på hvilken syntes en underlig sammansättning af ränder och stjärnor — allt detta var främmande och obegripligt. På skylten igenkände han emellertid kung Georgs rubinfärgadeansikte, under hvilket han rökt så mången fredlig pipa; men till och med den bilden hade undergått en sällsam förändring. Den röda rocken hade förändrats till en i blått och lädergult, i handen ett svärd i stället för en spira, hufvudet var prydt med en trekantig hatt, och under

var med stora bokstäfver måladt: General Washington.

Det var efter vanligheten fullt med folk, som trängdes utanför dörren, men ingen som Rip kunde påminna sig ha sett. Folkets hela prägel syntes honom förändrad. Där rådde nu bland dem en ifrig, bråkig, grälsjuk ton i stället för den sedvanliga flegman och dåsigheten. Han tittade förgäfves efter den vise NikolausVedder med sitt breda ansikte, isterhakan och den långa pipan, han som talade med moln af tobaksrök i stället för med tomma ord; eller van Bummel, skolläraren, som i små portioner långsamt läste upp innehållet af en gammal tidning. I deras ställe stod en mager, gallsjuk karl med fickorna fulla af upprop och talade hetsigt om medborgerliga rättigheter, val, kongressmedlemmar, frihet, Bunker's Hill, hjältarne från år sjuttisex och andra ord, som voro fullständig mesopotamiska för den häpne van Winkle.

Rip med sitt långa, gråsprängda skägg, sin rostiga fågelbössa, sin underliga dräkt och en hel här af kvinnor och barn i släptåg ådrog sig snart kannstöparnes uppmärksamhet.De trängdes omkring honom och synade honom från hufvud till fot med största nyfikenhet. Talaren rusade fram till honom, drog honom något afsides och frågade på hvilken sida han röstade. Rip stirrade fånigt på honom. En annan undersätsig men ifrig liten karl drog honom i armen, reste sig på tå och skrek i hans öra en fråga, om han var »federalist eller demokrat». Rip var lika bortkommen som nyss, kunde ej ens begripa frågan. I detsamma knuffade sig en viktig och dryg gammal herre i spetsig trekantig hatt fram genom folkhopen och ställde sig midt för van Winkle med ena handen i sidan, den andra hvilande på käppen, under det hans skarpa ögon och spetsiga hattträngde så godt som ända in i själen på honom, och frågade i sträng ton: »Hvad är anledningen till att ni kommer till valet med gevär på axeln och en pöbelhop i hälarna? Är det meningen att ställa till upplopp i byn?» — »Ack, mina herrar», ropade Rip helt bestört, »jag är en stackars oförarglig man, inföding på platsen och kungens trogne undersåte, Gud välsigne honom!»

Då upphäfdes ett allmänt rop från de kringstående: »En tory! En tory! En spion! En politisk flykting! Kasta ut honom! Bort med honom!» Det var med mycken möda den viktige herrn i trekantig hatt lyckades återställa ordningen; och sedan han antagit en tiofaldt sträng uppsyn,frågade han återigen den okände brottslingen hvad han kommit dit för och hvem han sökte. Den stackars mannen förklarade ödmjukt, att han inte hade något ondt i sinnet utan bara kommit dit för att söka reda på några af sina grannar, som brukade hålla till vid värdshuset

»Nå — hvilka äro de? Säg hvad de heta.»

Rip funderade ett ögonblick och frågade därefter: »Hvar är Nikolaus Vedder?»

Det var tyst en stund; sedan svarade en gammal man med tunn, pipig röst: »Nikolaus Vedder! Han är ju död, för hela aderton år sedan! Det fanns ett träkors på kyrkogården, där man kunde läsa allt omhonom, men det murknade och är nu borta, det också.»

»Hvar är Brom Dutcher?»

»Å, han tog krigstjänst i början af kriget; somliga säga, att han blef dödad vid stormandet af Stony Point, andra säga, att han fick en by öfver sig och drunknade vid foten af Anthony's Nose. Jag vet inte — han kom aldrig tillbaka.»

»Hvar är van Bummel, skolläraren?»

»Han gick också ut i kriget, blef en stor general i milisen och sitter nu i kongressen.»

Rip kände sig helt beklämd om hjärtat, när han hörde talas om alla dessa sorgliga förändringar i hans hemort och bland hans vänner ochfann, att han var så ensam i världen. Hvartenda svar var honom en gåta — det talades ju om så oerhördt långa tidrymder och om saker, som han rakt inte kunde begripa: krig, kongress, Stony Point; han hade inte mod att fråga efter några fler vänner utan ropade i sin förtviflan: »Är det ingen här, som känner Rip van Winkle?»

»Å, Rip van Winkle!» utropade två eller tre af dem. »Jo visst! Det är Rip van Winkle, han där borta, som står lutad emot trädet.»

Rip tittade dit och fick se ett fullkomligt motstycke till honom själf, sådan han var, när han gick uppåt berget, tydligen lika lat och alldeles säkert lika trasig. Den stackarsmannen var nu alldeles förbryllad. Han tviflade på sin egen person och undrade, om han var han själf eller en annan man. Midt under dessa brydsamma funderingar frågade mannen i trekantig hatt, hvem han var och hvad han hette.

»Gud vet», utbrast han alldeles bortkollrad; »jag är inte jag — jag är någon annan — han där borta, det är jag — nej, det är någon annan i mina kläder — jag var jag själf i går kväll, men jag somnade uppe på berget, och de ha bytt bort min bössa, och allting är bortbytt, och jag är bortbytt, och jag kan inte säga, hvad jag heter eller hvem jag är!»

Nu började de kringstående se menande på hvarandra, nickade,blinkade och knackade med fingret på pannan. Det hviskades också om att man borde ta bössan i förvar, så att inte gubben kunde göra någon skada; vid första vink härom försvann den viktige herrn i trekantig hatt helt hastigt. I detta kritiska ögonblick trängde sig en vacker blomstrande kvinna fram genom hopen för att kunna se den gråskäggige mannen. Hon hade ett knubbigt barn på armen, hvilket vid hans åsyn blef förskräckt och började gråta. »Tyst, Rip», sade hon, »tyst, din lille dumbom; den gamle gubben gör dig inte illa.» Barnets namn, moderns utseende, hennes röst, allt väckte hos honom en hel rad af minnen. »Hvad heter ni?» frågade han.»Judith Gardenier.»

»Och er far?»

»Ack, den stackars mannen, Rip van Winkle hette han, men det är tjugu år sedan han gick hemifrån med sin bössa, och inte ha vi hört af honom något alltsedan — hans hund kom hem utan honom; men om han sköt sig själf eller blef bortförd af indianer, det är det ingen som vet. Jag var då bara en liten flicka.»

Rip hade bara en fråga till att göra, men den uttalade han med osäker röst:

»Hvar är din mor?»

»Jo, hon dog också kort efter; det var ett blodkärl som sprang, en gång då hon blef förfärligt ond på en gårdfarihandlare från New England.»Det låg åtminstone en liten smula tröst i den underrättelsen. Den hedersmannen kunde icke längre behärska sig. Han tog sin dotter och hennes barn i sin famn. »Jag är din far!» utropade han. »Unge Rip van Winkle en gång i tiden — nu gamle Rip van Winkle! Är det ingen som känner stackars Rip van Winkle?»

Alla stodo häpna, tills ändtligen en gammal gumma stultade fram ur mängden, satte handen för pannan och tittade under den rakt i ansiktet på honom. »Jo, alldeles säkert! Det är Rip van Winkle — det är han själf! Välkommen hem igen, gamle granne. Men hvar har du varit i alla dessa tjugu år?»Rips saga var snart berättad, ty alla dessa tjugu år hade för honom varit som en enda natt. Grannarne stirrade på honom, när de hörde detta; några sågos blinka åt hvarandra och föra tungan mot kinden som en tuggbuss, och den dryge herrn i trekantig hatt, som, när faran var öfver, kom tillbaka till platsen, drog ner mungiporna och skakade på hufvudet, hvarpå det blef ett allmänt skakande på hufvudet i hela församlingen.

Det beslöts emellertid, att man skulle rådföra sig med gamle Peter Vanderdonk, som syntes långsamt vandrande uppför vägen. Han var en afkomling af historieskrifvaren med samma namn, som har skrifvit en af de första redogörelser för provinsensöden. Peter var den äldste af byns invånare och hade väl reda på alla underbara händelser och sägner i trakten. Han erinrade sig genast Rip och bekräftade hans uppgifter på det mest tillfredsställande sätt. Han försäkrade sällskapet, att det var ett faktum, redan omtaladt af hans stamfader, historieskrifvaren, att Kaatskillbergen alltid varit ett hemvist för underliga varelser; — att det påstods, att den store Hendrick Hudson, den förste upptäckaren af floden och landet, höll ett slags vaka där hvart tjugonde år tillsammans med sin besättning från *Halfmånen,* då han fått tillåtelse att sålunda åter besöka platsen för sina djärfva bragder och hålla ett vaksamt öga på floden och denstora stad, som uppkallats efter honom; — att hans far en gång hade sett dem i sina gammalholländska dräkter slå käglor i en bergshåla och att han själf en sommarafton hade hört dånet af deras klot liksom ett aflägset åskmuller.

För att berätta saken i korthet, så bröt sällskapet upp och återgick till de viktigare bestyren med valen. Rips dotter tog honom hem till sig, där han fick bo; hon hade ett trefligt och välförsedt hus och en stor, kraftig och gladlynt landtbrukare till man, hvilken Rip kände igen såsom en af de pojkar, som hade brukat klänga på hans rygg. Och Rips son och arfvinge, som på ett hår liknade honom själf, där han stod lutad mot trädet, användes iarbete på deras landtgård; men han lade i dagen en ärftlig benägenhet att sköta om allt annat än sin rätta syssla.

Rip återtog nu sina gamla vanor och ströfvade omkring som förr; han återfann snart sina forna stallbröder, alla dock under årens lopp vordna mer eller mindre skröpliga, hvarför han föredrog att bli god vän med den uppväxande generationen, hos hvilken han snart stod högt i gunst.

Som han ingenting hade att göra hemma och han nu hunnit den lyckliga ålder, då en människa ostraffadt kan vara lat, tog han än en gång plats på bänken framför värdshusets dörr och hölls i vördnad såsom en af byns patriarker och en krönika om gamla tider »före kriget». Dettog någon tid, innan han kunde riktigt följa med samtalen eller kunde lära sig att förstå de besynnerliga händelser, som inträffat under hans dvala: hurusom de varit med om ett samhällsomstörtande krig, att landet hade afskuddat sig gamla Englands ok och att han själf i stället för konung Georg III:s undersåte nu var en fri medborgare i Förenta staterna. Rip var nu ingen politiker, och de förändringar, som stater och världsriken undergått, gjorde föga intryck på honom; men det fanns ett slags despotisk styrelse, under hvilken han länge suckat, och det var — kjortelregementet. Lyckligtvis var det förbi; hans nacke var befriad från det äktenskapliga oket, och han kunde gåut och in, när han behagade, utan att behöfva frukta för fru van Winkles tyranni. Men så fort hennes namn nämndes, skakade han på hufvudet, ryckte på axlarna och såg upp, hvilket kunde tydas antingen såsom ett uttryck för hans undergifvenhet under sitt öde eller glädje öfver sin befrielse.

Han brukade berätta sin historia för hvarenda främling, som kom till Mr. Doolittles hotell. I början märkte de, att han för hvar gång talade om vissa delar däraf olika, hvilket sannolikt berodde på att han så nyss hade vaknat. Men slutligen antog den en mera fast form och blef precis den saga, som jag nu berättat; och det fanns ingen man eller kvinna eller barnunge i hela grannskapet, som ejkunde den utantill. Det var några, som alltjämt påstodo, att de ej trodde den var sann, och vidhöllo, att Rip hade varit förryckt och att på den punkten var hans fantasi fortfarande något otillräknelig. De gamla holländska byamännen trodde emellertid i allmänhet fullt och fast på hans ord. Ännu i denna dag kunna de aldrig höra åskan gå uppe på Kaatskill en sommarafton utan att säga, att Hendrick Hudson och hans besättning äro ute och slå käglor; och en för alla kujonerade äkta män i trakten gemensam önskan, när lifvet kännes dem alltför tungt, är att de kunde få en lugnande dryck ur Rip van Winkles flaska.